

Calamiteitenonderzoek en informatierecht

door Loeska Bos

Soms ontstaat er tussen een cliëntenraad en een bestuurder een meningsverschil waar men niet meer uitkomt. Het probleem kan dan worden voorgelegd aan de Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden (LCvV). De LCvV kan bemiddelen of optreden als scheidsrechter. De secretaris van de LCvV onderzoekt het meningsverschil en organiseert een bemiddeling of een hoorzitting die kan leiden tot een bindende uitspraak. In deze rubriek leest u waarover dit in de praktijk kan gaan.

Helaas gaan er tijdens de zorgverlening nog wel eens dingen mis of verlopen de zaken anders dan gewenst of bedoeld is. Hoe de zorgaanbieder met zulke situaties dient om te gaan is sinds 2016 geregeld in de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz). Wanneer het gaat om een 'niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis die heeft geleid of had kunnen leiden tot schade bij de cliënt' dan betreft het een incident. Wanneer de gebeurtenis ernstig schadelijke gevolgen of zelfs de dood van de cliënt tot gevolg heeft gehad, dan spreekt de Wkkgz van een calamiteit. Na incidenten is het de bedoeling dat er door de betrokken medewerker(s) binnen de organisatie een interne melding wordt gedaan bij een VIM-commissie. Bij calamiteiten schrijft de Wkkgz voor dat het bestuur hiervan binnen drie werkdagen een melding bij de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) zal doen. De IGJ vraagt vervolgens aan de zorgaanbieder om de situatie te onderzoeken volgens een vastgestelde richtlijn. In sommige gevallen verricht de IGJ zo'n onderzoek zelf.

Onderzoek na calamiteiten

Zowel bij incidenten als calamiteiten wordt er grondig naar de gebeurtenis gekeken om te analyseren wat er mis ging, hoe dat kon gebeuren om vervolgens verbetermaatregelen te kunnen treffen om herhaling te voorkomen. Het onderzoek is daarmee een kwaliteits- en veiligheidsinstrument en het aanwijzen van een schuldige persoon is

niet waar het hierbij om gaat. Toch is dat wel waar medewerkers die gevraagd worden om te melden en mee te werken aan zo'n onderzoek voorvreezen. Om een open en actieve medewerking te bevorderen, wordt doorgaans met de betrokken medewerkers afgesproken dat hun naam niet in het onderzoeksrapport zal worden vermeld. Volgens de IGJ-richtlijn hoeft dat ook niet, maar dient wel vermeld te worden wat de functie van de betrokkene was. Ingewijden die zo'n rapport zouden lezen, weten dan al snel over welke personen het gaat.

Behalve de VIM-commissie en de IGJ zetten ook cliëntenraden zich in om de kwaliteit en de veiligheid van zorg voor de cliënten die zij vertegenwoordigen naar een hoger plan te helpen. De medezeggenschapswet kent hen het recht op informatie en advies toe om die taak te kunnen verrichten. In een zaak voor de LCvV uit 2019 werd duidelijk dat deze twee wetten, de Wkkgz en de Wmcz, zich niet altijd makkelijk tot elkaar verhouden.

Informereren cliëntenraad

Bij een aanbieder van ouderenzorg was een cliënt overleden. De familie van de cliënt was van mening dat het overlijden het gevolg was van onmaatse zorg en zij waren hiermee naar de krant en naar de IGJ gestapt. De zorgaanbieder werd vervolgens door de IGJ gevraagd om een calami-

teitenonderzoek te verrichten.¹ De cliëntenraad werd hier door de locatiemanager over geïnformeerd en vernam dat er inmiddels opdracht was gegeven voor een calamiteitenonderzoek aan een extern bureau.² De cliëntenraad ontving daarbij een afschrift van de onderzoeksopzet. Enkele weken later ontving de cliëntenraad ook het concept verbeterplan dat op basis van het uitgebrachte rapport was opgesteld. De cliëntenraad is vervolgens meerdere malen bij de manager om een afschrift van het onderzoeksrapport gaan vragen omdat hij dit essentieel vond om te kunnen adviseren over het voorgestelde verbetertraject. De cliëntenraad stelde daarbij dat dergelijke informatie onder de reikwijdte van artikel 5 Wmcz en de daaruit afgeleide bepaling in het eigen medezeggenschapsreglement valt. De cliëntenraad krijgt dan eerst het aanbod om onder strikte vertrouwelijkheid het rapport te mogen lezen en vervolgens het aanbod om enkele delen uit het rapport, waarin geen behandelinhoudelijke informatie over de cliënt staat, te ontvangen. De cliëntenraad gaat met beide niet akkoord en vraagt de LCvV te beoordelen of de Wmcz het recht geeft op ontvangst van een kopie van het volledige onderzoeksrapport over de calamiteit.

-
- 1 Ook als bij de zorgaanbieder ontkend of betwijfeld wordt of de gebeurtenis aan te merken is als calamiteit, wordt na een melding vaak gevraagd om een onderzoek uit te voeren als bedoeld in art. 11 Wkkgz.
  - 2 In de ouderenzorg, gehandicaptenzorg en thuiszorg dient calamiteitenonderzoek altijd onder leiding van een externe en onafhankelijk voorzitter plaats te vinden.

Zorgvuldigheid en geheimhouding

De LCvV oordeelt dat het zorgvuldig is dat de zorgaanbieder de cliëntenraad per omgaand op de hoogte heeft gebracht van wat er speelde (melding, media-aandacht, extern onderzoek) maar dat het niet zorgvuldig was dat niet op voorhand duidelijk is gemaakt hoe de cliëntenraad verder betrokken zou worden. Het wisselend aanbod (inzage, gedeeltelijke kennisneming) dat vervolgens verwachtingen wekte die niet te honoreren bleken, vond de LCvV ook niet zorgvuldig. De LCvV concludeert dat het aanbieden van een integraal Wkkgz calamiteitenonderzoeksrapport aan een cliëntenraad strijd oplevert met de Wgbo, de wet BIG en de AVG en dat geheimhoudingsafspraken daar niet aan af kunnen doen. Het kan daarom niet onder het recht op informatie van een cliëntenraad ex art. 5 lid 1 Wmcz worden geschaard.

LCvV

Mw. mr. L. Bos (secretaris)

Postbus 8258, 3503 RG Utrecht

Tel. 06 - 11 45 21 67

info@vertrouwenslieden.nl

www.vertrouwenslieden.nl

Dit artikel is een beknopte weergave van de uitspraak LCvV 19-010. Deze is volledig te vinden op de website www.vertrouwenslieden.nl.